

Bogdándi Zsolt (Kolozsvár, Erdélyi Múzeum-Egyesület): *A központi bírászkodás főbb jellegzetességei Bethlen Gábor korában*

A fejedelmi tábla működését Trócsányi Zsolt az erdélyi kormányzattörténetet tárgyaló alapmunkájában nagyvonalakban, csupán féloldalmi terjedelemben vázolhatta fel és felhívta arra a figyelmet, hogy az erdélyi perjog 16–17. századi monografikus feldolgozása, az igen szétszórt peres anyag alapján, a jövő feladata marad. E nagyszabású munkára természetesen nem vállalkozhatunk, előadásunkban ezen feladat egy szeletének vázlatos teljesítését tűzzük ki célul, a Magyar Királyság keleti részeiből kialakuló új államalakulat központi bírósági szerveinek Bethlen-korában folyt tevékenységének bemutatásával. Térségünkben a középkori és a kora-újkorai államszervezet vélhetően legfejlettebb ágának az igazságszolgáltatás számított. Ennek ellenére – míg a középkori jogszolgáltatási gyakorlatról viszonylag bő ismeretekkel rendelkezünk – addig az ún. központi bíróságoknak (tábla, személyes jelenlét bírósága) fejedelemségkori működéséről szinte semmit nem tudunk. Emiatt is, továbbá tekintettel a források szinte teljes feltáratlanságára előadásomban inkább csak vázaltszerűen fogom áttekinteni a fejedelmi tábla Bethlen-kori tevékenységére vonatkozó ismereteinket. Kitérek majd a bírósági szervezetre, a bírói személyekre, a személyes jelenlét bíróságának működésére, a táblai és országgyűlési elnökök személyére, a terminusok tartásának rendjére és arra, hogy hozott-e bármilyen újítást Bethlen uralma a bírósági gyakorlat terén.